

שימור לבני בוך בתל בית שאן | צילומים: מי כהן

לימודים במרכז הבין-לאומי לשימור בעכו

מיכאל כהן, שלי אן פלג

תכנית הכשרה מעשית למשמרי המורשת הבנויה

חמישה חודשים. בסה"כ המשתתפים בו מקבלים 192 שעות הכשרה בשימור המורשת.

בקורסים השתתפו משמרים מרשות העתיקות, מרשות הטבע והגנים ומהמגזר הפרטי. תנאי הקבלה לקורס כוללים ריאיון בוועדת קבלה מקצועית, שכללה נציגים מהגופים השותפים, נציג אקדמיה ונציג מהמגזר הפרטי. דרישות הסף לקבלה היו ניסיון בעבודה מעשית של 4 שנים ועבודה בתחום. הקורס כולל חובת הגשה של תרגילים, ובסיומו נדרשים המשתתפים להגיש עבודת גמר שנושאה הוא פרויקט שביצע המשמר המגיש. מטלות אלו הן תנאי לקבלת תעודת משמר מוכר על ידי הגופים השותפים לתכנית.

רשימת משמרים מוכרים. הגופים השותפים לקחו על עצמם לקדם את ההכרה במקצוע משמר המורשת הבנויה בישראל ולמסד אותו. בכך, ועם פתיחת התכנית, עומדת התחייבותם להעסיק רק משמרים הנושאים תעודת משמר מוכר, המונפקת בידי תכנית ההכשרה המופעלת מטעמם.

נכון לקיץ 2015, רשימת המשמרים המוכרים על ידי הגופים השותפים לתכנית ההכשרה מונה 73 משמרים. 34 משמרים בעלי ותק של למעלה מ-20 שנה בתחום ("דור המדבר") ו-39 בוגרי מחזורי א' ו ב' של תכנית ההכשרה המעשית. הרשימה מפורסמת באתרי האינטרנט של השותפים.

לסיכום, ב-14 ביולי השנה התקיים במוזאון ארץ ישראל כינוס משמרים, שציין את סיום מחזור ב' בתכנית הכשרה מעשית למשמרי המורשת הבנויה. מחזור שלישי של התכנית ייפתח בינואר 2016.

ההשקעה בבניית כוח האדם המקצועי עתידה להשפיע על רמת השימור של נכסי המורשת התרבותית במדינת ישראל. הגופים האמונים על המורשת וגם בוגרי קורס המשמרים, נושאים באחריות לפעול בגישה מקצועית למען שימור מקצועי של אתרי העתיקות ומבנים היסטוריים.

תכנית ההכשרה תמשיך לפעול ולקיים קורסים בסיסיים וקורסי התמחויות, ימי השתלמות והעשרה למשמרים, ובכך תתרום לקידום מקצוע המשמר ולהתעדה מוכרת בתחום.

תכנית ההכשרה המעשית למשמרי המורשת הבנויה היא מיזם משותף לרשות העתיקות, למועצה לשימור אתרי מורשת בישראל, לרשות הטבע והגנים, למינהל התכנון של משרד הפנים ולתכנית "ציוני דרך" של אגף מורשת במשרד ראש הממשלה. ראש מינהל שימור ברשות העתיקות, רענן כסלו, יזם את התכנית, והיא מתקיימת בגיבוי מקצועי של איקרום (ICCROM), המרכז הבין-לאומי ללימודי שימור ושחזור של נכסי תרבות. בתכנית מלמדים מיטב המומחים בארץ.

לתכנית ההכשרה שתי מטרות. האחת, לקדם ולהעלות את הרמה המקצועית של משמרי המורשת הבנויה, המועסקים על ידי הגופים השותפים. השנייה, לקדם מודעות למקצוע המשמר בישראל וליצור הכרה מערכתית בקיומו.

הרצינו של התכנית. שימור המורשת הבנויה, על ההתמחויות השונות שבה, כמו שימור פסיפסים ופרסקאות, מחייב ידע במגוון נושאים ומיומנויות. המשמר נדרש להבין את הגישות הרווחות בשימור שמקורן בעקרונות השימור ובאתיקה המקצועית; להיות בעל ידע בחומרי בנייה, בטכנולוגיות בנייה עתיקות, בגורמי בליה והרס, בתיעוד ובתכנון השימור; וכמובן להיות בעל ידע טכני וליישם את כל אלה בהתערבות המשמרת.

בשנים האחרונות חלה התפתחות ניכרת בלימודי השימור בישראל. כיום, קיימים מסלולי לימוד אקדמיים שעניינם שימור המורשת, ומגוון קורסים, השתלמויות קצרות, ימי עיון, סיורים והכשרות לא פורמליות בשימור. עם זאת, הקורס האחרון להכשרה מעשית נערך בשנת 1995 ברשות העתיקות, והצורך בתכנית הכשרה מקצועית ומעשית למשמרים הפך לצו השעה.

קורס השימור. קורס השימור המעשי ניצב במרכזה של תכנית ההכשרה. הוא מתקיים במרכז הבין-לאומי לשימור ע"ש העיר רומא בעכו העתיקה ובמספר אתרים נוספים. סדנאות מעשיות מתקיימות במבצר יחיעם, בבית שאן, בקיסריה, בתל אביב, במגדל צדק ובממשית. משך הקורס 24 מפגשים יומיים הנמשכים